

*Délka telomér a zdravotní
charakteristiky pre- a post-
menopauzálních žen*

J.A. Hubáček, D. Dlouhá, J. Piňha

Institut klinické a experimentální medicíny,
Centrum pro výzkum chorob srdce a cév,
Praha

Analýza genetické determinace onemocnění

- **Všechna onemocnění mají svou dědičnou složku (20 - 80%)**
- **Polymorfismy (SNP, I/D, repetice)**
- **CNV**
- **Exprese**
- **Chromozomální aberace**

- **Délka telomér**

Délka telomér jako RF pro

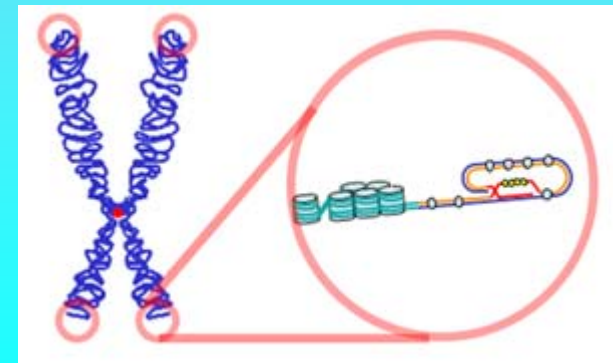
IKE
M

- **Kardiovaskulární onemocnění**
- **Nádorová onemocnění**
- **Diabetes**
- ...

Teloméry

- Koncové úseky eukaryotních chromozómů
- Nukleoproteinový komplex
- Opakuje se sekvence 5' TTAGGG
- 8 – 15 kbp
- Krátký jednořetězcový úsek
- Jednořetězcový úsek se nereplikuje → zkracování telomér
- Délka telomér =
„marker buněčného stáří“

Regulace délky telomér

- Normální buňka se rozdělí 50 – 80x (Hayflickův limit)

- Řada buněk se dělí neustále
  - Kmenové buňky
  - Zárůdečné buňky
  - Nádorové buňky

- Telomeráza
  - Pomáhá konce telomér opravovat/dosyntetizovat

Analýza délky telomér

- Southern blot
- Kvantitativní PCR z leukocytární DNA
- Corbet Research Rotor-Gene 3000

- Oliga (teloméry)
  - GGT TTT TGA GGG TGA GGG TGA GGG TGA GGG TGA GGG T
  - TCC CGA CTA TCC CTA TCC CTA TCC CTA TCC CTA TCC CTA

- Oliga (SCG - ribozomální fosfoprotein)
  - CAG CAA GTG GGA AGG TGT AAT CC
  - CCC ATT CTA TCA TCA ACG GGT ACA A

Analýza délky telomér

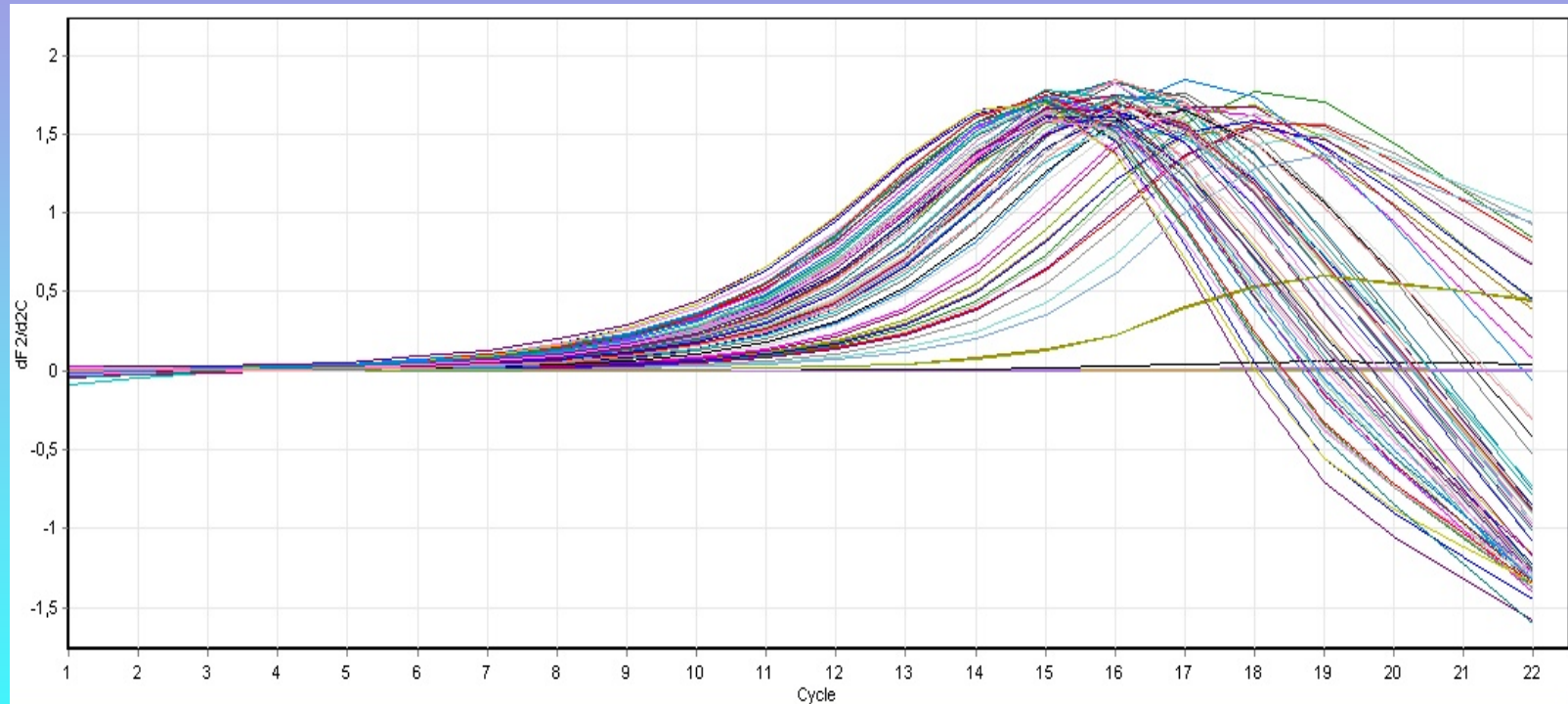

- **Relativní číslo**
- **DNA standard(y) stejné pro všechny reakce**

Příklad analýz délky telomér

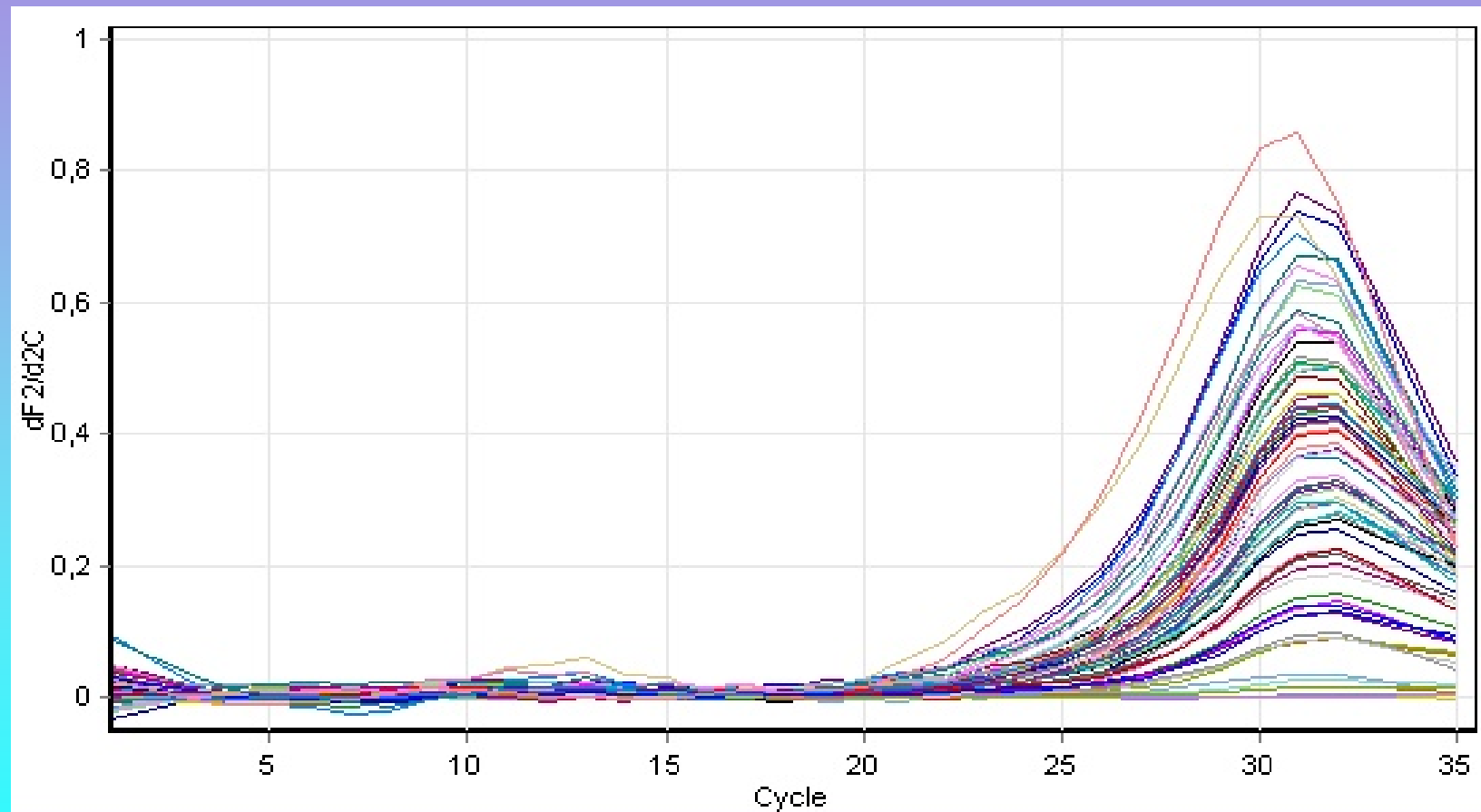
IKE
M

Příklad analýz délky SCG

IKE
M

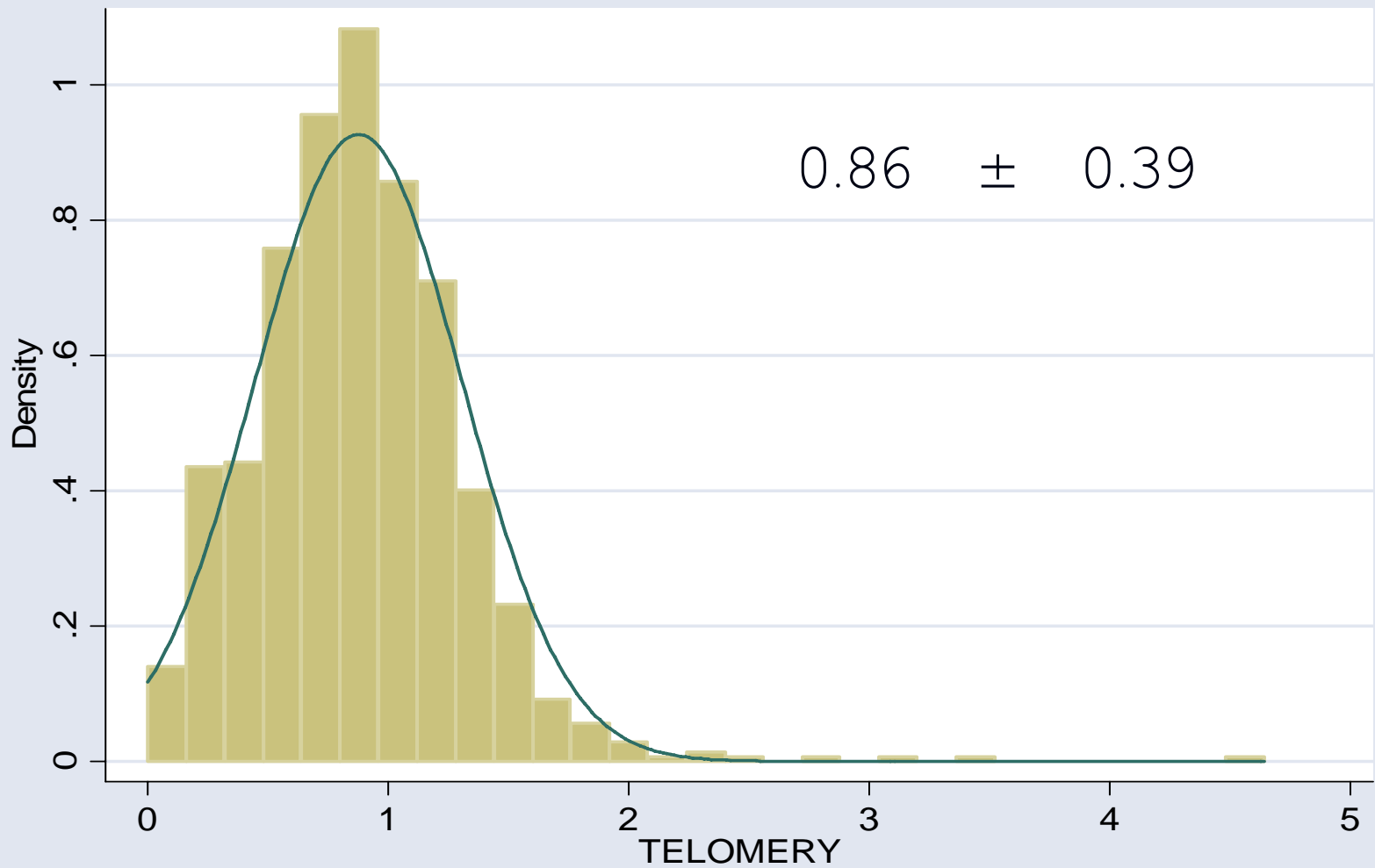
Sledovaná populace

- 3PMFs studie (Prague Pre and Post Menopausal Females study)
- 909 žen
- 45 – 54 let
- Praha 4 (5% vzorek populace)
- WHO protokol „MONICA“

- Antropometrické parametry
- Biochemické parametry
- Životní styl (kouření, dieta,...)
- Úmrtnost

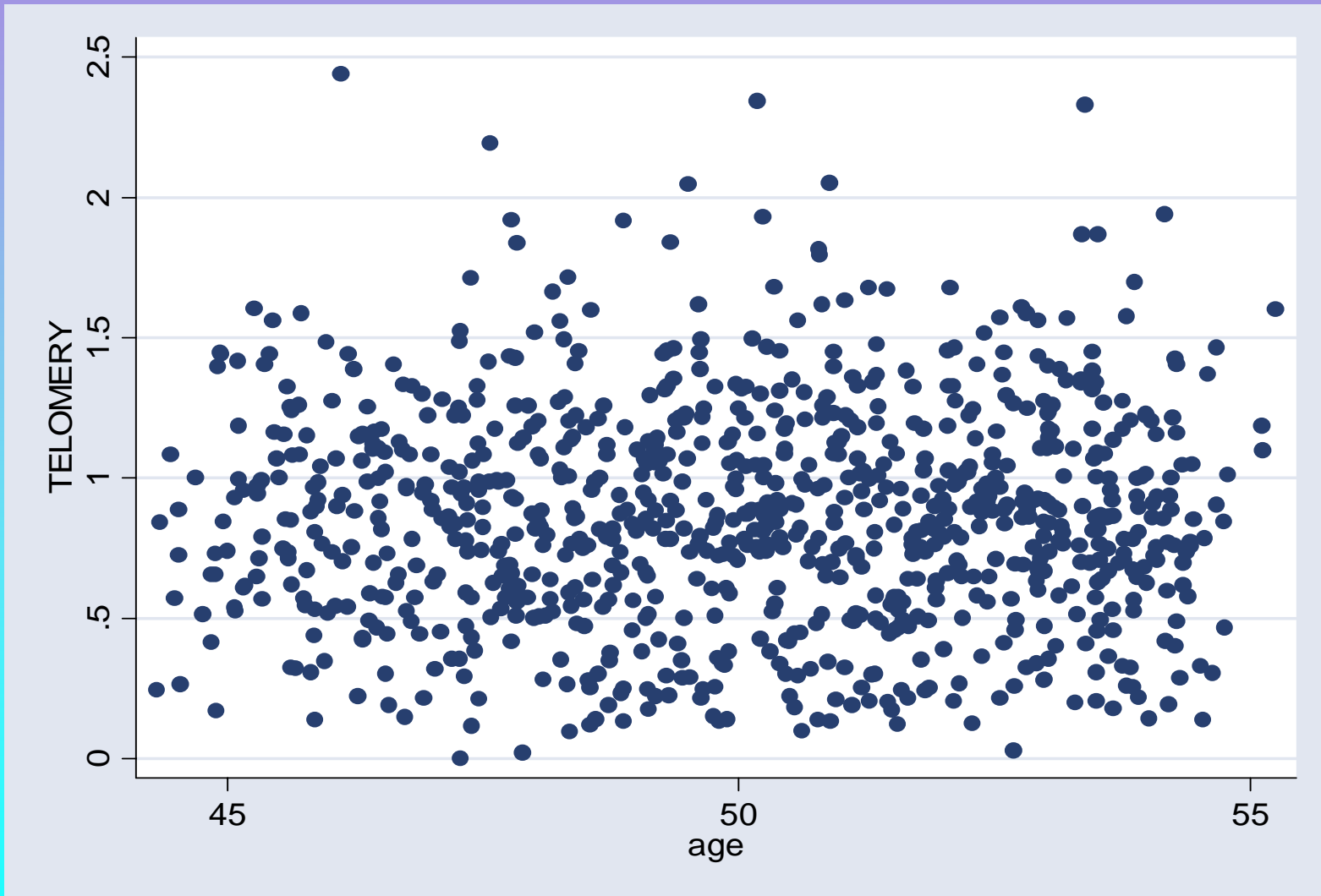
Rozložení délky telomér v populaci

Délka telomér dle věku

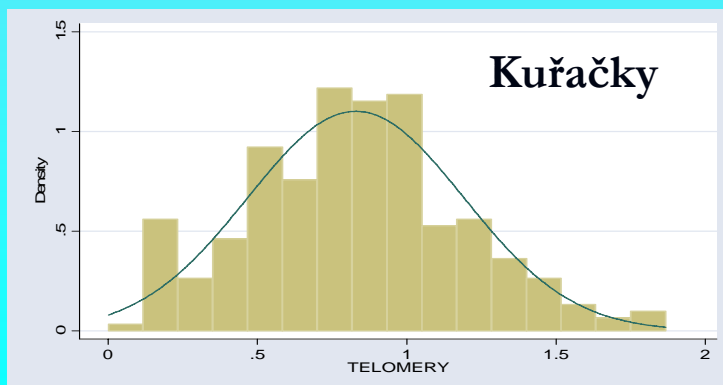
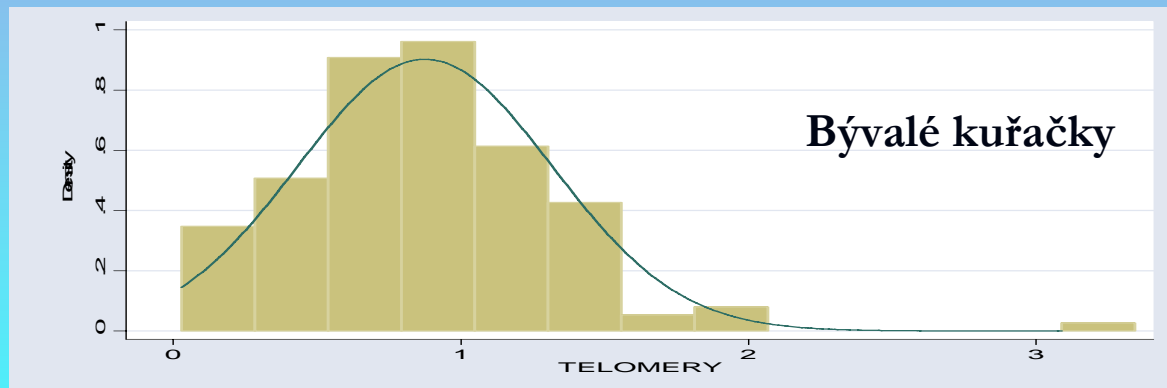
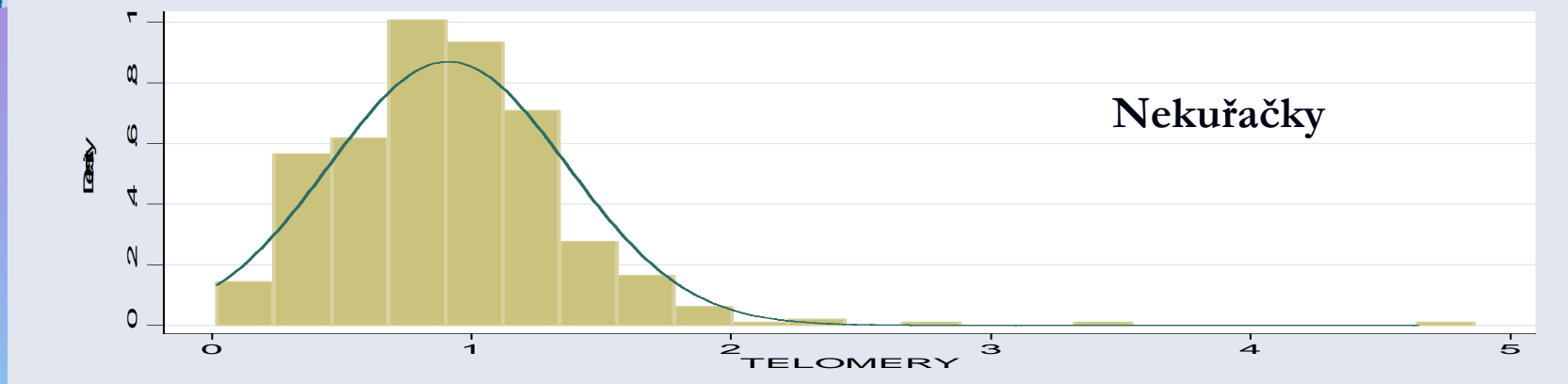
IKE
M

Délka telomér/kouření

IKE
M

$p < 0.01$

Délka telomér koreluje s -

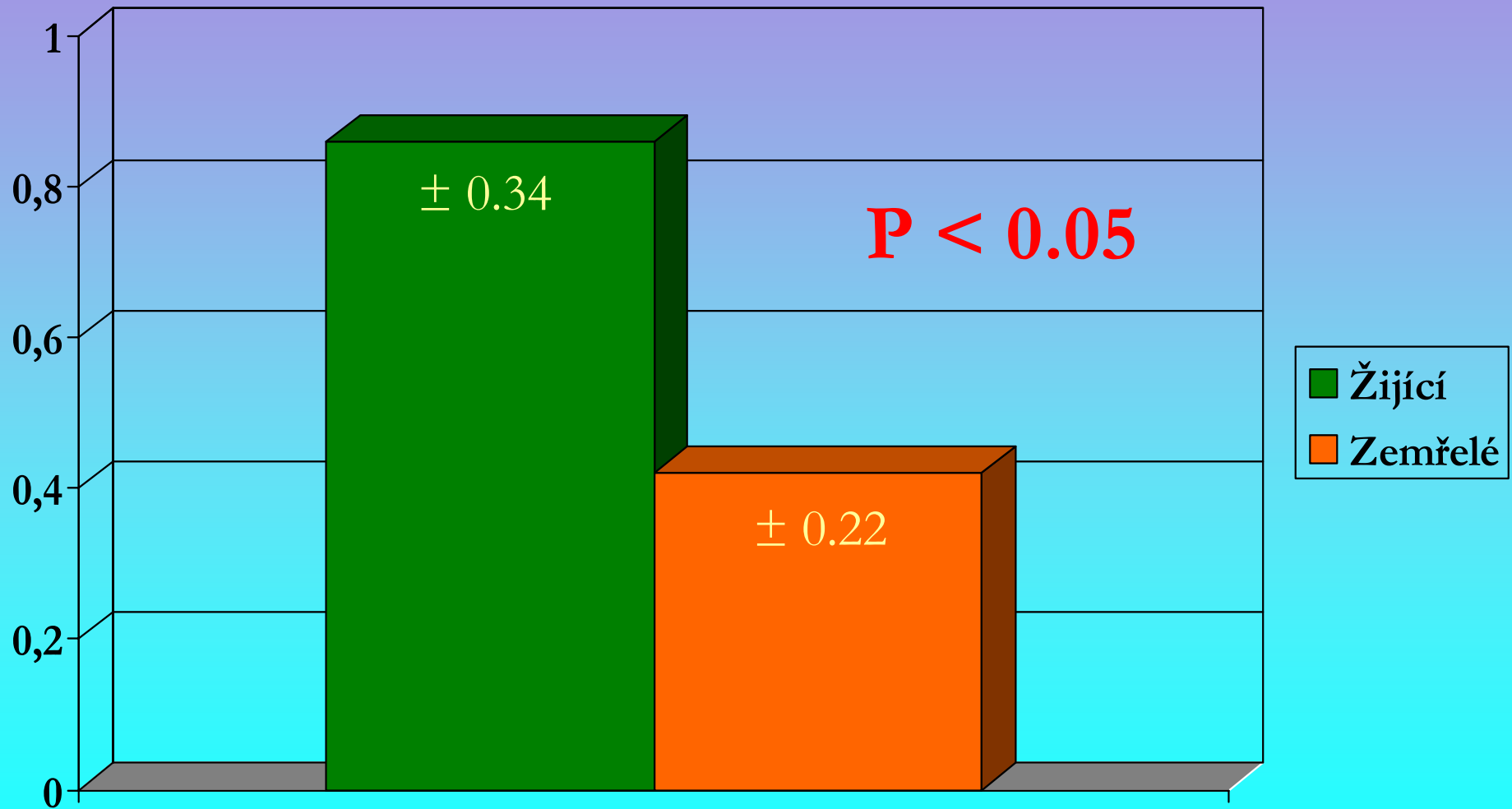

- Markery kardiovaskulárního onemocnění –
  - Apolipoprotein B
  - Insulin
  - Poměr pas /boky (marker obezity)

Délka telomér a mortalita

IKE
M

Závěry

- Úspěšné zavedení metodiky na analýzu délky telomér
- Kouření délku telomér u žen zkracuje
- Korelace s některými rizikovými faktory KVO
- Vztah k úmrtnosti